

Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

**Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського**

Серія: Педагогіка і психологія

№ 51 • 2017 р.

Вінниця

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія
№ 51 • 2017 р.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського від 29 червня 2017 р. (протокол № 21)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шахов В. І. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, професор кафедри психології і соціальної роботи; доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор).

Акімова О. В. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, завідувач кафедри педагогіки і професійної освіти; доктор педагогічних наук, професор (заст. відповід. редактора).

Бондар В. І. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, директор Інституту педагогіки і психології; доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Брилін Б. А. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор кафедри ансамблевої гри та естрадного мистецтва.

Галузяк В. М. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, доцент кафедри педагогіки і професійної освіти; кандидат психологічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Гуревич Р. С. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, директор Навчально-наукового інституту педагогіки, психології і підготовки фахівців вищої кваліфікації; доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Гусак П. М. – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, завідувач кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи; доктор педагогічних наук, професор.

Карпенко З. С. – Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології; доктор психологічних наук, професор.

Коломієць А. М. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, проректор з наукової роботи; доктор педагогічних наук, професор.

Мазур Пьотр – Вища Державна Професійна Школа м. Хелм, завідувач кафедри педагогіки, доктор габілітований, професор (Польща).

Ничкало Н. Г. – доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Паламарчук О. М. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, завідувач кафедри психології і соціальної роботи; доктор психологічних наук, доцент.

Сова Йозеф – Старопольська школа вища в м. Кельце; доктор габілітований, професор (Польща).

Сухомлинська О. В. – доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення теорії та історії педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Тарасенко Г. С. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, професор кафедри дошкільної і початкової освіти; доктор педагогічних наук, професор.

Шандор Палфі – Дебреценський університет, Гойдубесерменське відділення, доктор педагогічних наук (Угорщина).

Шурек-Борута Аліна – Університет Шльонський у Катовіце, керівник закладу суспільної педагогіки та міжнародної освіти; доктор габілітований, професор (Польща).

Яворська-Вітковська Моніка – Куявсько-Поморська вища школа в Бидгощі, декан відділу наук суспільних і філологічних; доктор габілітований, професор (Польща).

Літературний редактор: В.В. Богатько, А.І. Марченко

Комп'ютерна верстка: Н.Р. Опушко

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: 36. наук. праць. – Випуск 51 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – 147 с.

У збірнику вміщені наукові статті з актуальних проблем сучасної педагогіки та психології, в яких розкриваються питання дидактики, теорії і методики виховання, професійної освіти, соціальної педагогіки, порівняльної педагогіки, історії педагогіки, педагогічної психології.

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 8412 видане Міністерством юстиції України 06.02.2004 р.

Збірник є науковим фаховим виданням (затверджено постановою МОН України № 1222 від 07.10.2016 р.)

ЗМІСТ ДИДАКТИКА

Мельник К.О. ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ.....	7
Поштарук Л. І. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЗАНЯТТЯХ З БІОЛОГІЇ.....	11

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Рябошапка О. В. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПОВАЖНЕ СТАВЛЕННЯ» В ПАРАДИГМІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	15
Сагадіна О. Ю. КОНСУЛЬТАТИВНА ПРОФОРІЕНТАЦІЙНА РОБОТА З УЧНЯМИ СТАРШОЇ ШКОЛИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ.....	18
Скрипник Н. І. РОЛЬ МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ДОБРОЗИЧЛИВИХ СТОСУНКІВ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	23
Слободянюк І. О., Грошовенко О. П. РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В СУХОМЛІНСЬКОГО В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ДОЦІЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	27
Столяренко О. В., Столяренко О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЛЮДИНИ В МОРАЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ ВИХОВАНЦЯ.....	30
Холковська І. Л. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ АВТОРИТЕТУ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА.....	35

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Галузяк В. М. ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗРІЛОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	43
Ромаскевич А. В. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ З ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ.....	51
Самойленко О. А. «ТВОРЧА ГРУПА» ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА.....	54
Сірак І. П. РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	59
Сліпчишин Л. В. РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ РЕГІОНУ.....	63
Слободиська О. А. ІНТЕГРАЦІЯ МАСОВОГО ВІДКРИТОГО ОНЛАЙН-КУРСУ У САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ.....	67
Сопіна Ю. Ф. СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ В ДОШКІЛЬНИКІВ ОСНОВ ЕТНОКУЛЬТУРИ.....	71
Степанов С. П. ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ УМІНЬ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ.....	75
Стратан-Артишкова Т. Б. ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА...	81
Улиська І. В. ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-ІГРОВОГО ПРОЕКТУВАННЯ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	85
Філімонова І. А. ОСОБЛИВОСТІ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ТЕХНОЛОГІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	90
Цина А. Ю. ПЕДАГОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ МОТИВАЦІЇ ОСОБИСТІСНО- ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ЗАСАДАХ ФЕНОМЕНОЛОГІЧНОГО НАПРЯМУ В ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	94
Шемчук В. А. КРЕАТИВНІСТЬ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ОФІЦЕРА-ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ.....	98

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Пшеславська С. О. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ФЕНОМЕНУ «СІМЕЙНІ ЦІННОСТІ».....	102
---	-----

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Ельбрехт О. ПРОБЛЕМА ПІДРУЧНИКІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ: ДОСВІД США.....	108
Кириченко В. Г. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕСОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ А.С. МАКАРЕНКА).....	113
Мельниченко Р. К. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ.....	117

ПСИХОЛОГІЯ

Зелененька І., Тищенко Т. НАЦІОНАЛЬНІ ПСИХОТИПИ ПОДІЛЬСЬКИХ МІСТ І СІЛ У ВІРШАХ ФІЛОЛОГІЧНИХ ПОЕТІВ АКАДЕМІЧНОГО ШТИБУ.....	129
Шахов В. В. ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ САМОСВІДОМОСТІ В СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ.....	134
Шахов В.І. ПСИХОЛОГІЗМ ЯК ПРИНЦИП ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ.....	139
Наші автори.....	146

професійної самореалізації є недостатнім. Причинами такого стану є традиційна зорієнтованість навчально-виховного процесу медичних коледжів лише на фахову підготовку медичних сестер, у результаті чого недооцінюється значущість їхньої підготовки до професійної самореалізації; відсутність у навчальному середовищі спеціально створених умов і застосування спеціально розроблених методик, спрямованих на формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації.

Як показало наше дослідження, запропонована методика формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації адекватно відображає обґрунтовані педагогічні умови, забезпечує безперервність і наступність цього процесу з урахуванням можливостей змісту професійної підготовки майбутніх медсестер, форм і методів їхнього навчання. Впровадження методики у професійну підготовку медичних сестер підвищує її якість та дозволяє готувати студентів до майбутньої трудової діяльності відповідно до сучасних вимог суспільства щодо фахівців медичного профілю.

УДК 377(36)(739.4)(339.9)(332.1)

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ РЕГІОНУ

Л.В. Сліпчишин

У статті обґрунтовано роль професійної школи в культурній інтеграції України в світовий простір. Визначено особливості впливу процесів глобалізації на розвиток регіонів. Аргументовано необхідність збереження національної культурно-мистецької спадщини, яка базується на народному мистецтві. Показано механізм передачі народних художніх традицій через центри промислів і ремесел, важливою складовою якого є організована підготовка кадрів в освітніх закладах. Досліджено досвід професійних шкіл у реалізації конкурентної переваги території.

Ключові слова: професійна школа, народні промисли і ремесла, глобалізація, регіоналізація, конкурентна перевага.

РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В РЕАЛИЗАЦИИ КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА РЕГИОНА

Л. В. Слипчишин

В статье обоснована роль профессиональной школы в культурной интеграции Украины в мировое пространство. Определены особенности влияния процессов глобализации на развитие регионов. Аргументирована необходимость сохранения национального культурно-художественного наследия, основанного на народном искусстве. Показан механизм передачи народных художественных традиций через центры промыслов и ремесел, важной составляющей которого является организованная подготовка кадров в образовательных учреждениях. Исследован опыт профессионально-технических учебных заведений в реализации конкурентного преимущества территории.

Ключевые слова: профессиональная школа, народные промыслы и ремесла, глобализация, регионализация, конкурентное преимущество.

ROLE OF PROFESSIONAL SCHOOLS IN THE REGION IMPLEMENTATION COMPETITIVE ADVANTAGES

L.V.Slipchyshyn

On international experience of the negative effects of globalization counteract it is found that the competitive advantage of the region in many European countries are traditions that reflect the outlook of the community, its culture and art. The article analyzes the experience of professional schools in the preservation and development of folk traditions in Western Ukraine since the 19th century, upon the example of the Art vocational school named after Y.Stanko ((Lviv region, Yavoriv district, town Ivano-Frankove) and Vocational school № 21 (Ivano-Frankivsk city). It was established that the history of Art vocational school named after Y.Stanko begins in 1896, when at the request of the community was founded vocational school focused on the use of the region's creative potential associated with various types of folk art and crafts.

The machinebuilding Vocational school №21 students show good results at different levels exhibitions, which is the consequence of long-term relationships with renowned Dutch master – blacksmith Huub Sensen. This experience is important for the district because the profession's artistic aspect is able to increase the chances of graduates in employment. In the article the role of vocational schools in the cultural integration of Ukraine into the world space is grounded. The necessity of preserving national cultural and artistic heritage, based on folk art, is argued. The professional schools experience in the implementation of competitive advantage territory is investigated.

Keywords: professional school, crafts and handicrafts, globalization, regionalization, competitive advantage.

Проблеми, які хвилюють українців, є наслідками переходу суспільства до постіндустріальної економіки, яка має низку особливостей. Перш за все, зміни в різних сферах життєдіяльності людини набувають глобального масштабу: виникає глобальний суспільний простір, що генерує виникнення нової якості життя як індивідуального, так і колективного, для якого характерними процесами є інтернаціоналізація, лібералізація та універсалізація. Між глобалізацією та регіоналізмом (локалізмом) існує діалектичний зв'язок: де відчувається сильний вплив глобальних процесів, там відбувається гомогенізація культури, яка супроводжується втратою локальних особливостей; у разі наростання настроїв зберегти локальні процеси послаблюється глобалізація. У духовному аспекті людина прив'язана до малої Батьківщини, до її культури та громади. Тому, не зважаючи на домінуючу глобалізацію, у таких місцевостях мають місце локальні процеси, роль яких полягає в тому, щоб доповнити магістральний напрям розвитку культури. Мистецтво управління високого рівня полягає в тому, щоб ці процеси в позитивному розумінні доповнювали один одного. Індикатором якості управління цими процесами є народні промисли й ремесла, які, з одного боку, належать до економічної діяльності населення, а з другого боку, мають глибинне коріння в народній культурі та мистецтві.

Проблема збереження національної та регіональної ідентичності, культурної інтеграції України в світовий простір вивчається фахівцями багатьох галузей знань, адже її розв'язок має стратегічне значення для держави. Аспекти цієї проблеми досліджують у працях із філософії (В. Горський, С. Кримський, В. Личковах, М. Попович, Р. Шульга), економіки (А. Гальчинський, А. Філіпченко, О. Шнирков), культурології (В. Гриценко, І. Ключковська, В. Скуратівський), освіти (М. Гнатюк, О. Ковальов, Б. Тимків), мистецтва (Р. Захарчук–Чугай, М. Селівачов, М. Станкевич, О. Хмельовський, З. Чегусова) та інші. Проте в дослідженні різних аспектів цієї проблеми недостатньо уваги приділено ролі навчальних закладів професійно-технічної системи в реалізації конкурентної переваги, що й визначило тему статті.

Мета статті – обґрунтувати роль професійно-технічної освіти в культурній інтеграції України в світовий простір. **Завдання**, які допомагають розкрити тему: визначити особливості впливу процесів глобалізації на розвиток регіонів та ініціювання пошуку конкурентних переваг; дослідити досвід професійно-технічних навчальних закладів у реалізації конкурентної переваги території на прикладі професійних шкіл західного регіону.

Потреба у встановленні міжнародних відносин у різних сферах життєдіяльності людини на світовому рівні запустила механізм, який сьогодні називають процесом глобалізації. Вона викликала ситуацію, коли знищення державних кордонів для світового ринку відкрило внутрішній простір для зовнішньої конкуренції, наслідки якої відчутні не лише в суспільному, але й у приватному житті. Першочергово людина втрачає фінансові засоби для життя. Але, з іншого боку, це змушує її шукати здібності, які б допомогли створити конкурентну перевагу як їй особисто, так і в регіональному аспекті. Це підтверджує тезу про те, що: «Глобалізація має як свій аверс, так і реверс, тому важко сказати, які наслідки вона може принести» [1, с. 181]. Ліберизація міжнародних відносин спричинила протилежний процес – регіоналізацію, яка в сучасних умовах спирається на «локомотиви розвитку» [2, с. 147–148]. Звідси випливає стратегічне завдання: приглядатися до «трендів» у глобальному масштабі, щоб побачити, які ініціативи та цінності можуть стати перспективними для локальних територій, а також «шукати золоту середину, яка дозволить вміло поєднати традицію із сучасністю, правильно використати створені глобалізацією можливості для збереження чи пропагування змісту і цінностей локальних культур» [3, с. 32]. Роль «локомотивів» для багатьох територій виконують види народного мистецтва та народні ремесла й промисли.

Останніми десятиліттями стала популярною метафора «Мислити глобально, а діяти локально», що висловив відомий учений-мікробіолог Рене Дюбо стосовно екологічного виховання, яке через формування екологічної культури створює передумови для творчої самореалізації людини. Мала локальна Батьківщина викликає почуття самоідентифікації, свого місця в суспільному просторі, впливає на світогляд людини. Виразником світогляду спільноти є народна культура й мистецтво. Вони формуються під впливом почуттів, які виникають у результаті взаємодії людини з навколишнім середовищем, а початком культуротворчих процесів є потяг до прекрасного. Яскравим прикладом взаємодії людини з навколишнім світом на малій Батьківщині є народні художні промисли й ремесла.

Історично склався механізм передачі народних художніх традицій через центри промислів і ремесел, важливою складовою якого є організована підготовка кадрів в освітніх закладах. Як показує ретроспективний аналіз розташування й функціонування в Україні (та й у сусідніх країнах) центрів народних художніх промислів, то вони розташовувались у невеликих містах й селах і були пов'язані з місцевою промисловістю та її підприємствами. Тому процеси, які дестабілізували роботу цих підприємств, негативно вплинули й на розвиток цих центрів, і на зайнятість населення. У художньому аспекті небезпека полягає в тому, що відсутність державної підтримки таких осередків призводить до розповсюдження продукції низького художнього рівня, виготовлення якої не потребує професійного навчання, а її наявність

дискредитує народну культуру. Виготовлення самобутньої, високохудожньої продукції потребує збереження художніх, технологічних і виробничих традицій центру промислів і ремесел та їхнього розвитку, що передбачає не лише наявність народних майстрів, але й підготовку відповідних кадрів.

Збереження національної культурно-мистецької спадщини та актуальний розвиток мистецтва залежить від наявності освітніх закладів, культурних інституцій та скоординованості дій між ними щодо вивчення, збереження і розвитку народних традицій. Нині вже напрацьований досвід державних інституцій та неурядових аналітичних центрів стосовно стратегії розвитку української культури та його напрямку: чітка культурна політика держави, яка визначає ступінь залучення громадян до культурних процесів (підвищення художньо-естетичної культури, формування потреби в збереженні спадщини різного характеру, участь у культурно-мистецьких проектах, потреба в самоосвіті тощо); забезпечення репрезентативності української культури в світовому та європейському гуманітарному просторі (підготовка фахівців художнього профілю, виготовлення культурних продуктів з національним змістом, міжнародне партнерство, продуктивні взаємообміни); національно-патріотичне виховання, в основу якого покладено принципи: *національної спрямованості* (формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури; поваги до культури всіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави); *самоактивності й саморегуляції* (здатність до критичності, самокритичності, до прийняття самостійних рішень; громадянська позиція особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках); *полікультурності* (інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, що передбачає формування відкритості, толерантності до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської); *соціальної відповідності* (потреба узгодження змісту і методів патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією); історичної та соціальної пам'яті (збереження духовно-моральної, культурно-історичної спадщини українців, її реконструкцію в осучаснених формах і методах діяльності); *міжпоколінної наступності* (збереження зразків української та етнічної культури народів, що живуть в Україні) [4].

Сьогодні є надія стосовно того, що досвід розвинених європейських країн допоможе Україні відійти від контролю за творчістю та стати на шлях її стимулювання. Це стосується знання механізмів такого процесу й можливості їхнього застосування в Україні. На базі результатів, які показали попередні кампанії міжнародного характеру в Європі щодо підтримки усієї культури (1992-2013 рр.), Єврокомісія затвердила масштабну програму «Креативна Європа» (на період 2014-2020 рр.). Програма спрямована на підвищення зайнятості населення й відповідно економічне зростання за рахунок піднесення активності населення та його творчого потенціалу, оскільки культуру розглядають як один із економічних базисів держави, а креативний клас – як рушійна сила креативного сектору економіки [5, с. 6].

У контексті соціально-економічного розвитку України за рахунок креативних потенціалів населення актуальними проблемами є: виявлення культурного, креативного, освітнього потенціалів як держави, так і окремих територій; створення умов для розвитку креативних індустрій та платформ для обміну досвідом усіх зацікавлених сторін; сприяння розвитку професійної освітньої мережі для підготовки кадрів для креативних індустрій; реалізація культурних, культурно-освітніх ініціатив і програм; входження в культурний європейський і світовий простір. Значну роль у цьому процесі відіграє система професійно-технічної освіти, що готує кадри від виконавця до рівня творця.

У минулому професійна школа створювалась на потребу підприємств у підготовлених, кваліфікованих робітниках, або громади для надання місцевій молоді можливості здобути професію і стати економічно незалежною. Які саме професії освоювати залежало від галузевої структури промисловості в регіоні. Сьогодні ця проблема також є актуальною й потребує знаходження свого шляху розв'язання. У цьому аспекті розглянемо два приклади, у яких суб'єкти процесів застосовують механізм, який і надалі не втрачає своєї актуальності – художньо-технічна творчість, народні художні промисли й ремесла.

Починаючи з середини XIX ст., деревообробна промисловість у Східній Галичині розвивалася двома шляхами, кожен із яких виходив на різний рівень залежності від техніки: обробка деревини вручну та машинами; обробка деревини в умовах дрібного народного промислу. У разі недостатньої кількості промислових підприємств креативний потенціал населення спрямовувався в народний промисел, пов'язаний з художньою обробкою дерева. Тоді багато видів традиційної предметно-художньої діяльності зосередилось у селах, завдяки чому об'єкти творчості набували етнічних і локальних стилістичних особливостей. Відповідно до законів розвитку й традиції, кожен майстер намагався їх узгодити, знайшовши власний стиль у виготовленні продукції. Проблеми виникали тоді, коли виготовлення виробів не відповідало рівню вимог споживача щодо їхньої якості та естетичного вигляду.

Дослідження процесів становлення й розвитку професійної освіти й навчання фахівців для промисловості та, зокрема, для художніх ремесел у Західній Україні за тривалий період (1872-2016 рр.) показало унікальний приклад життєздатності навчального закладу, який сьогодні має назву ДНЗ «Художнє професійно-технічне училище імені Й.П.Станька» (Львівська область, смт. Івано-Франкове). Ця школа належить до невеликої групи закладів, яким удалося в різні історичні моменти в пошуках нової ідентичності звертатися до джерел народної творчості, зберегти й примножити традиції регіонального мистецтва, але вже на нових засадах.

Навчальний заклад почав функціонувати в місті Яворові в 1896 році як тимчасова майстерня «для виготовлення забавок», бо місто й навколишні села здавна були відомі в Східній Галичині своїми іграшками. Через рік він отримав назву «Крайова майстерня для виготовлення забавок» (Krajowy warsztat paukowy dla wygotu zabawek, zabawki drewniane). Починаючи з третього навчального року, школа почала переорієнтовуватися із забавкарства на художню обробку дерева. У подальшому заклад змінював кілька разів назву, проте упродовж 120 років (за винятком 7 років, які припали на три війни) основною була підготовка за професією «столяр-червонодеревець-різьбяр» [7]. Тому, незважаючи на спроби польської і радянської влади змінювати профіль підготовки на суто технологічний, заклад неухильно дотримувався стратегії на використання креативного потенціалу регіону, пов'язаного із різними видами народного мистецтва і художніми ремеслами. Внутрішніми чинниками, які забезпечили довголітнє функціонування навчального закладу, є його потенціал, який інтегрується з окремих складових: управлінського менеджменту, усього колективу й окремих педагогів, учнів і випускників, творчих і соціальних партнерів. Упродовж усіх років у педагогічному колективі завжди працювали творчі особистості, які відзначалися високою професійною й методичною компетентністю, художньо-естетичною культурою, педагогічним хистом. Завдяки високопрофесійній роботі художників-майстрів навчальний заклад зберіг і примножує освітньо-мистецькі традиції Яворівщини, що дозволяє говорити про існування «Яворівської художньої школи». Підстави для такого висновку дають факти стосовно випускників. Вони розійшлися по всій території країни, а також за її межі. Значна кількість випускників стали відомими людьми у сфері мистецтва (скульптор І. Севера; різьбярі – Й. Станько, О. Олешко, А. Колошин, І. Ариванок, І. Бабійчук; художник-графік М. Коваленко, м. Санкт-Петербург), мистецької освіти (І. Гавришкевич, М. Гнатюк, О. Ковальов, Б. Тимків).

Іншим прикладом є досвід роботи ВПУ № 21 машинобудівного профілю м. Івано-Франківська, яке засноване у 1987 році на базі ВО «Карпатпресмаш». Творчий потенціал учнів у технічній та художньо-технічній творчості, який вони виявляли в позаурочній роботі, дозволив закладу певним чином скоректувати свою роботу, відповідно до потреб ринку й наявності локального «локомотиву розвитку» – художній обробці металу, зокрема ковальству. Цей вид народного мистецтва є органічним для Івано-Франківщини поряд з художньою обробкою дерева.

Ковальське мистецтво визнано у світі та Європі як один із найстаріших елементів економічного зростання. ВПУ № 21 здійснює підготовку учнів за професією «Виробник художніх виробів з металу», під час опановування якої вони мають можливість удосконалювати майстерність та професійний рівень, створюючи різноманітні вироби для інтер'єрів та екстер'єрів, об'ємні вироби за власними проектами. Кращі з них експонуються на виставках різних рівнів. Щороку учні училища беруть участь у заходах міста Івано-Франківська, які вже стали традиційними: фестиваль «Свято ковалів», літня школа народних ремесел, загальноміський конкурс молодих ковалів. Крім того, учні та майстри училища щороку беруть активну участь у майстер-класах відомого голландського майстра ковальської справи Хууба Сенсена.

Наведені приклади є підтвердженням важливості пошуку тієї традиції, яка в умовах нової регіоналізації здатна перетворитися в інновацію й стати «локомотивом розвитку». Детальне вивчення досвіду показує, що потенціал педагогічних колективів, співпраця з громадою й соціальними партнерами завжди були опорними точками, які допомагали закладам пережити кризові ситуації в економіці та різні спроби модернізації системи професійної освіти. На всіх етапах креативний потенціал завжди розкривався через художній аспект професії, через народні ремесла й промисли. Тому є сподівання на те, що сучасні трансформації освітньої системи, викликані необхідністю адекватної реакції на техніко-технологічні зміни та їхні впливи на економіку, не зруйнують один із «каменів» у фундаменті креативної української економіки. До подальших досліджень відносимо проблему залучення учнів технічних професій до художньо-технічної творчості.

Література

1. Szpunar M. Globalizacja – ziszczenie wizji McLuhana // Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy w obliczu regionalizacji i globalizacji / G. Woźniak (red.). – Rzeszów : UR, 2006. – S. 171-181.
2. Szymański W. Globalizacja. Wyzwania i zagrożenia / W. Szymański. – Warszawa : Wydawnictwo Difin S.A., 2001. – 241 s.

3. Kranz-Szurek M. Kultura lokalna a globalizacja kulturowa – próba oceny zjawiska / M. Kranz-Szurek // Roczniki nauk społecznych. – 2012. – Tom 4(40), numer 2. – S.11-35.
4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/konczepczyia-naczionalno-patriotichnogo-vixovannya-ditej-i-molodi.html>
5. Розумна О. Перспективи приєднання України до платформи «Креативна Європа». Аналіт. записка [Електронний ресурс] / О.Розумна // Нац. інститут стратег. досліджень. – Режим доступу: (<http://www.niss.gov.ua/ag1icie5/1863/>)
6. Шлепакова Т.Л. Переформатування системи управління в галузі культури та європейський досвід інноваційного розвитку (оглядова довідка за матеріал. преси, Інтернету та неопублік. документами за 2015-2016 рр.) [Електронний ресурс] / Т.Л.Шлепакова// ДЗК. – 2016. Випуск 2/5 – Режим доступу: http://www.nplu.org/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2016/dos.pdf
7. Исторична довідка про державну школу деревообробного промислу в м.Яворові. 1938 р. // ЦДІА України у Львові. Ф. 179. Оп. 4. Спр. 633. 11 арк.

References

1. Szpunar M. Globalizacja – ziszczenie wizji McLuhana // Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy w obliczu regionalizacji i globalizacji / G. Woźniak (red.). – Rzeszów : UR, 2006. – S. 171-181.
2. Szymański W. Globalizacja. Wyzwania i zagrożenia / W.Szymański.– Warszawa : Wydawnictwo Difin S.A., 2001.– 241 s.
3. Kranz-Szurek M. Kultura lokalna a globalizacja kulturowa – próba oceny zjawiska / M. Kranz-Szurek // Roczniki nauk społecznych. – 2012. – Tom 4(40), numer 2. – S.11-35.
4. Pro zatverdzhennya Kontseptsiyi natsional'no-patriotichnoho vykhovannya ditey i molodi, Zakhodiv shchodo realizatsiyi Kontseptsiyi natsional'no-patriotichnoho vykhovannya ditey i molodi ta metodychnykh rekomendatsiy shchodo natsional'no-patriotichnoho vykhovannya u zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladakh: Nakaz MON Ukrayiny vid 16.06.2015 # 641 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/activity/education/konczepczyia-naczionalno-patriotichnogo-vixovannya-ditej-i-molodi.html>
5. Rozumna O. Perspektyvy pryednannya Ukrayiny do platformy «Kreatyvna Yevropa». Analit. zapyska [Elektronnyy resurs] / O.Rozumna // Nats. instytut strateh. doslidzhen'. – Rezhym dostupu: (<http://www.niss.gov.ua/ah1isie5/1863/>)
6. Shlepakova T.L. Pereformatuvannya systemy upravlinnnya v haluzi kultury ta yevropeys'kyy dosvid innovatsiynoho rozvytku (ohlyadova dovidka za material. presy, Internetu ta neopublik. dokumentamy za 2015-2016 rr.) [Elektronnyy resurs] / T.L.Shlepakova// DZK. – 2016. Vypusk 2/5 – Rezhym dostupu: http://www.nplu.org/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2016/dos.pdf
7. Istorychna dovidka pro derzhavnu shkolu derevoobrobnoho promyslu v m.Yavorovi. 1938 r. // TsDIA Ukrayiny u L'vovi. F. 179. Op. 4. Spr. 633. 11 ark.

УДК 378.147(045)

ІНТЕГРАЦІЯ МАСОВОГО ВІДКРИТОГО ОНЛАЙН-КУРСУ У САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ

О.А. Слободиська

Переформатування системи національної освіти потребує активних пошуків нових педагогічних технологій підготовки майбутніх фахівців, зорієнтованих на розвиток самостійності та пізнавальної активності. У статті проаналізовано особливості інтеграції у навчальний процес масового відкритого онлайн-курсу (МВОК) на прикладі викладання дисципліни «Соціологія» для студентів економічних спеціальностей. Висвітлено позитивні аспекти та недоліки у його використанні.

Ключові слова: масовий відкритий онлайн-курс, завдання до самостійної роботи студентів з соціології.

ИНТЕГРАЦИЯ МАСОВОГО ОТКРЫТОГО ОНЛАЙН-КУРСА В САМОСТОЯТЕЛЬНУЮ РАБОТУ СТУДЕНТОВ

О.А. Слободиская

Переформатирование системы национального образования требует активных поисков новых педагогических технологий подготовки будущих специалистов, ориентированных на развитие самостоятельности и познавательной активности. В статье анализируются особенности интеграции массового открытого онлайн курса в самостоятельную работу студентов на примере преподавания дисциплины «Социология» для студентов экономических специальностей. Проанализированы позитивные аспекты а также недостатки и ограничения его использования.

Ключевые слова: массовый открытый онлайн курс (МООК), задания к самостоятельной работе по социологии.